

COVID-19 Salgınında Hemşirelerin Mesleki İmaj Algısı: Bir Kamu Hastanesi Örneği

Professional Image Perception of Nurses in the COVID-19 Pandemic: Example of a Public Hospital

Demet Yurtsever¹, Sevgi Duran², Handan Alan³

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim, Doktora Programı Öğrencisi, İstanbul, Türkiye

²İstanbul Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Onkoloji Hastanesi, İstanbul, Türkiye

³İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Öz

Amaç: Bu çalışmada bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin koronavirüs hastalığı (COVID-19) salgınındaki mesleki imaj algılarının belirlenmesi, kişisel ve mesleki özelliklerine göre karşılaştırılması amaçlandı.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tipte gerçekleştirildi. Evreni, İstanbul'da bir kamu hastanesinde Haziran-Temmuz 2020 tarihleri arasında çalışan hemşireler oluşturdu (n=668). Örneklem, evreni bilinen örneklem hesabı ile minimum 244 hemşire olarak hesaplandı. Veriler "Kişisel Bilgi Formu" ve "Hemşirelikte Mesleki İmaj Algısı Ölçeği" kullanılarak araştırmaya katılmayı kabul eden 250 hemşireden toplandı.

Bulgular: Hemşirelerin mesleki imaj algısı skorunun 165,50±12,17 ile iyi imaj algısı aralığında olduğu saptandı. Hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerinin mesleki imaj algısı ölçek toplam skorunu etkilemediği ancak alt boyut karşılaştırmalarında, hemşirelerin yaşı mesleki statü ve eğitim alt boyut skoru üzerinde; cinsiyeti cinsiyet alt boyut skoru üzerinde; eğitimi dış görünüş ve eğitim alt boyut skoru üzerinde; mesleki deneyimi mesleki yeterlilik, mesleki statü ve eğitim alt boyutları üzerinde; çalıştıkları birimin ise mesleki statü ve eğitim alt boyutu üzerinde anlamlı fark oluşturduğu saptandı.

Sonuç: Çalışma sonucunda, hemşirelerin mesleki imaj algısının iyi düzeyde olduğu saptandı.

Anahtar kelimeler: COVID-19 pandemisi, hemşirelik, mesleki imaj

ABSTRACT

Objective: In this study, it was aimed to determine the professional image perceptions of nurses working in a public hospital in the COVID-19 pandemic and to compare them according to their personal and professional characteristics.

Method: The research was carried out in descriptive and cross-sectional type. The population consisted of nurses working in a public hospital in Istanbul between June and July 2020 (n=668). The sample was calculated as a minimum of 244 nurses with a known population sample. Data were collected from 250 nurses who agreed to participate in the study using the "Personal Information Form" and the "Scale of Occupational Image Perception in Nursing".

Results: It was determined that the nurses' professional image perception score was between 165.50±12.17, and they had good image perception. Personal and professional characteristics of the nurses did not affect the total score of the scale of perception of professional image, but in sub-dimension comparisons, the age of the nurses was on the occupational status and education sub-dimension score; sex was on the sex sub-dimension score; education was on appearance and education sub-dimension score; on the sub-dimensions of professional experience, professional competence, professional status and education. It was determined that the unit they worked in made a significant difference on the occupational status and education sub-dimension.

Conclusion: As a result of the study, it was determined that the professional image perception of the nurses was at a good level.

Keywords: Covid-19 pandemic, nursing, professional image

Cite as: Yurtsever D, Duran S, Alan H. Professional Image Perception of Nurses in the COVID-19 Pandemic: Example of a Public Hospital. İKSSTD 2022;14(3):280-286

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Demet Yurtsever, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim, Doktora Programı Öğrencisi, İstanbul, Türkiye
E-posta: demetaltunbas@yahoo.com **ORCID ID:** 0000-0002-0980-1088

Geliş tarihi/Received: 07.06.2022
Kabul tarihi/Accepted: 26.07.2022
Çevrimiçi tarih/Online: 05.10.2022

GİRİŞ

İmaj gerçek bir nesneyi temsil eden zihinsel bir resimdir.^[1] Türk Dil Kurumu (TDK) imajı, "genel görünüş, izlenim, duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey" olarak tanımlamıştır.^[2] Mesleki imaj ise bir meslek grubu hakkında toplum belleğinde oluşan inanç, düşünce ve izlenimlerdir.^[3] İmaj bir mesleğin parçasıdır. Bir kişinin başkalarına veya bir meslek söz konusu olduğunda, mesleğin diğer disiplinlere ve genel kamuya, yani hizmeti tüketecek olanlara nasıl görüldüğüdür.^[4] Bir mesleğin toplum tarafından algılanması ve imajı, meslek üyelerinin sosyal statüsü, o mesleğin topluma yararlılık derecesi, meslek mensuplarına duyulan saygı, meslek üyelerinin mesleki bilgi, beceri ve davranış kalıplarından etkilenmektedir.^[3,5] Hemşirelik imajı ise hemşirelerin öz imajları ile mesleki tutum ve davranışlarını içermektedir.^[1] Hemşirelik imajı mesleki özellikler, üyelerin gelir durumu, eğitim düzeyi, dış görünüm, medya, cinsiyet gibi faktörlerden etkilenmektedir.^[5] Aynı zamanda toplumun hemşirelik imajını, medya ve toplumda yaygın olan kalıp yargılar da etkilemektedir.^[1,6-8] Kalıp yargı, bir grubun üyelerinin bireysel farklılıklarını gözetmeksizin tüm grup üyelerine aynı özelliklerin yüklenmesi ve böylece genelleştirme yapılmasıdır.^[9] Hemşirelik mesleği ile ilgili kalıp yargılar üzerine yapılan çalışmalarda toplumun hemşireyi "hekimin sağ kolu, iğne yapıp kan alan, tansiyon ölçen",^[10,11] "üniforması ve kepi olan, sert mizaçlı"^[9] ve "melek"^[12] olarak nitelendirdikleri belirlenmiştir. Hemşirelik mesleğinin imajı, mesleğin seçilmesi, meslekten ayrılma niyeti ve mesleğin geliştirilmesi için son derece önemlidir.^[4,6]

İlk kez 2019 yılının aralık ayında Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan kentinde görülen, hızla tüm dünyaya yayılan ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi olarak ilan edilen koronavirüs hastalığı (COVID-19), tüm ülkelerin sağlık hizmet sunumunu yeniden ele almalarına neden olmuştur.^[13-15] Hemşireler, salgın sürecine hızla uyum göstermiş ve birey aile ve toplumun ihtiyaçlarına uygun bakım hizmetini devam ettirmişlerdir.^[6] Hemşireler tarih boyunca COVID-19 gibi hastaneye yatış ve hatta yoğun kritik bakım gerektiren karmaşık bir hastalıkla karşı karşıya kalındığında hastaların en yakınında olan önemli hizmet sağlayıcılar ve ön saftaki bakım personeli olmuşlardır.^[6] Bu salgında da cephenin ön kısmında yer almışlar ve enfekte olmuş hastalara tanı, tedavi ve bakım hizmeti vererek hem fiziksel hem de psikolojik sorunlar yaşamışlardır.^[17] Dünyanın salgını fark etmesiyle ilk önce Çinli hemşirelerin, ardından COVID-19'un diğer ülkelere de yayılmasıyla birlikte diğer ülkelerdeki hemşirelerin kahra-

manlıkları sosyal medyaya hakim olmaya başlamıştır. Hemşirelerin ve diğer sağlık personelinin şefkati, kahramanlığı, özverili bakımı, cesareti ve profesyonelliği, COVID-19 pandemisinin hikayesi haline gelmiştir. Devlet başkanları, kraliyet mensupları, ünlüler, medya ve genel halk, hemşireleri ilk kez keşfetmiş gibi alkışlamaya başlamışlardır.^[15] Yakın tarihin hiçbir döneminde hemşirelerin etkisi bu kadar kamuoyunun dikkatini çekmemiştir.^[18] Medya haberciliği hemşireliği toplum sağlığını koruması ve geliştirmesi, insanların hayatlarını kurtarmak için çalışması gibi nedenlerle değeri yüksek bir meslek olarak nitelendirmiş ve hemşirelerin statü ve gücü vurgulanmıştır. Böylece hemşireliğin toplumsal imajına katkı sağlanmıştır.^[13,19] Bu çalışmada hemşirelerin COVID-19 salgınındaki mesleki imaj algılarının belirlenmesi ve kişisel ve mesleki özelliklerine göre karşılaştırılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tipte tasarlandı. Araştırma verileri Haziran-Temmuz 2020 tarihleri arasında İstanbul'daki bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerden toplandı (n=668). Çalışmanın örnekleme evreni bilinen örneklem hesabı ile %5 hata payı gözetilerek minimum 244 hemşire olarak hesaplandı. Araştırmaya kendilerine ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 250 hemşire katıldı.

Araştırma Soruları

Araştırmada aşağıdaki sorularının yanıtları arandı. Hemşirelerin;

- Mesleki imaj algıları nasıldır?
- Mesleki imaj algıları üzerinde anlamlı fark oluşturan kişisel ve mesleki özellikleri hangileridir?

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmacılar tarafından oluşturulan katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki deneyim, çalıştığı birim gibi kişisel ve mesleki bilgilerini sorgulayan toplam altı soru bulunmaktadır. İkinci bölümde Hemşirelikte Mesleki İmaj Algısı Ölçeği kullanıldı. Hemşirelikte Mesleki İmaj Algısı Ölçeği, Dost ve Bahçeçik (2015) tarafından geliştirilmiş ve 42 maddeden oluşan "1" kesinlikle katılmıyorum ile "5" tamamen katılıyorum arasında değerlendirilen Likert tipinde bir ölçektir. Hemşirelikte mesleki imaj algısı ölçeği mesleki yeterlilik, mesleki statü, eğitim, dış görünüm, çalışma koşulları ve cinsiyet alt boyutlarından oluşmaktadır. Cronbach's Alpha değerleri ölçeğin toplamı için $\alpha=0,89$ olarak, alt boyutlar için ise 0,82-0,96 arasında raporlanmıştır.^[20] Bu çalışmada ise Cronbach's Alpha değerleri ölçeğin toplamı için

$\alpha=0,80$ olarak, alt boyutlar için ise 0,60–0,91 arasındadır. Ölçek toplamından alınabilecek puan 42–210 arasında değişmekte olup 42–75 çok zayıf imaj algısı, 76–109 zayıf imaj algısı, 110–143 orta düzey imaj algısı, 144–177 iyi imaj algısı ve 178–210 çok iyi imaj algısını göstermektedir.^[20]

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülebilmesi için Sağlık Bakanlığı izni (04.06.2020) ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik uygunluk onayı alındı (Tarih: 24.06.2020 Sayı: 98). Veriler hastanede ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelerden yüz yüze anket yöntemiyle toplandı. Veri toplama formu katılımcılara dağıtılmadan önce araştırmanın amacı, kapsamı ve etik konular ile ilgili gerekli bilgilendirmeler yapılarak katılımcıların onayı alındı. Son olarak araştırmada kullanılan Hemşirelikte Mesleki İmaj Ölçeği için yazarlardan e-posta yoluyla kullanım izni alındı.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 25 programı kullanıldı ve veriler %95 güven aralığında, $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde analiz edildi.

Araştırmaya katılan hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerine ilişkin özellikleri ile ölçekten elde ettikleri skorların belirlenmesinde tanımlayıcı analizler (sayı, yüzde ve ortalama değerler ile standart sapma), ölçeklerden elde edilen skorların güvenilirliğinin belirlenmesinde iç tutarlık analizi (Cronbachs' Alpha coefficient), Hemşirelikte Mesleki İmaj Ölçek ve alt boyut skorlarının katılımcıların karakteristiklerine göre karşılaştırılmasında ise parametrik (independent sample t test, One Way ANOVA) ya da parametrik olmayan (Kruskal Wallis) analizler ile post hoc (Tukey HSD ve Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U) karşılaştırma analizleri kullanıldı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan hemşirelerin çoğu kadın (%73,6), 26–35 yaş arasında (%42,4), bekar (%59,2) ve lisans mezunudur (%76,0). Araştırmaya katılanların çoğu 1–5 yıl arası mesleki tecrübeye sahip (%61,2) ve özellikli birimlerde (%52,0) çalışan hemşirelerden oluşmaktaydı (Tablo 1).

Hemşirelerin mesleki imaj algısı skorunun $165,50\pm 12,17$ olduğu ve bu skorun iyi imaj algısı aralığında olduğu saptandı. Hemşireler en düşük ortalama skora dış görünüm alt boyutunda sahipken, en yüksek ortalama skor mesleki yeterlilik alt boyutundaydı (Tablo 2).

Tablo 1. Hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerinin dağılımı

Değişkenler	Sayı	%
Yaş		
≤25	91	36,4
26–35	106	42,4
≥36	53	21,2
Cinsiyet		
Kadın	184	73,6
Erkek	66	26,4
Medeni durum		
Evli	102	40,8
Bekar	148	59,2
Eğitim düzeyi		
SML+Ön lisans	43	17,
Lisans	190	76,0
Lisansüstü	17	6,8
Mesleki deneyim		
≤5	153	61,2
≥6	97	38,8
Çalışılan birim		
Yataklı servis	81	32,4
Özellikli birim	130	52,0
Poliklinik	39	15,6

SML: Sağlık meslek lisesi

Tablo 2. Hemşirelerin mesleki imaj ölçeği ve alt boyutları puanları

Ölçek ve alt boyutları	Madde sayısı	Min-maks	Ortalama±SS
Hemşirelerin mesleki imaj ölçeği	42	115-210	165,50±12,17
Mesleki yeterlilik	11	28-55	51,39±4,71
Mesleki statü	5	5-25	14,02±4,84
Eğitim	5	11-25	22,16±2,75
Dış görünüm	3	3-15	11,83±2,64
Çalışma koşulları	10	31-50	44,96±3,02
Cinsiyet	8	10-40	21,14±5,23

SS: Standart sapma

Hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerine göre yapılan karşılaştırmalarda mesleki imaj algısı ölçek toplam skorunun istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturmadığı belirlendi ($p>0,05$). Diğer yandan alt boyut karşılaştırmaları incelendiğinde ise hemşirelerin yaşı mesleki statü ve eğitim skoru üzerinde; cinsiyeti cinsiyet skoru üzerinde; eğitimi dış

Tablo 3. Hemşirelerin Kişisel ve Mesleki Özellikleri ile Ölçek Alt Boyut Karşılaştırmaları

Değişkenler	n	%	HMIÖ Ort±SS	MY Ort±SS	MS Ort±SS	E Ort±SS	DG Ort±SS	ÇK Ort±SS	C Ort±SS
Yaş									
≤25 ^a	91	36,4	165,35±10,71	52,07±4,27	13,63±4,73	22,15±3,02	11,79±2,50	44,68±3,13	21,03±5,35
26–35 ^b	106	42,4	165,15±13,59	51,07±5,18	13,57±4,99	22,60±2,45	11,77±2,94	44,96±3,14	21,18±5,71
≥36 ^c	53	21,2	166,43±11,70	50,87±4,38	15,59±4,47	21,28±2,68	12,02±2,28	45,43±2,56	21,25±3,95
Test anlamlılık			F=0,205 p=0,815	F=1,522 p=0,220	F=3,606 p=0,029 c>b	F=4,174 p=0,016 a, b>c	F=0,168 p=0,846	F=1,040 p=0,355	F=0,033 p=0,968
Cinsiyet									
Kadın	184	73,6	165,00±11,30	51,53±4,19	14,17±4,77	22,25±2,66	11,75±2,60	44,88±2,97	20,41±4,60
Erkek	66	26,4	166,88±14,34	50,98±5,94	13,58±5,05	21,91±3,00	12,06±2,79	45,18±3,16	23,17±6,29
Test anlamlılık			t=-1,076 p=0,283	t=0,690 p=0,492	t=0,860 p=0,390	t=0,863 p=0,389	t=-0,817 p=0,415	t=-0,695 p=0,488	t=-3,256 p=0,002
Medeni durum									
Evli	102	40,8	165,57±14,08	50,75±4,99	14,38±4,75	21,98±2,74	11,52±2,85	45,11±3,11	21,82±5,54
Bekar	148	59,2	165,45±10,71	51,82±4,46	13,76±4,91	22,28±2,76	12,04±2,48	44,86±2,96	20,67±4,97
Test anlamlılık			t=0,078 p=0,938	t=-1,773 p=0,077	t=0,993 p=0,322	t=-0,856 p=0,393	t=-1,553 p=0,132	t=0,642 p=0,522	t=1,722 p=0,093
Eğitim düzeyi									
SML+Ön lisans ^a	43	17,2	162,95±10,05	51,05±4,08	13,44±4,20	20,35±3,14	11,74±2,64	45,07±2,80	21,30±4,67
Lisans ^b	190	76,0	165,95±12,75	51,49±4,88	13,98±5,07	22,52±2,54	11,91±2,70	44,93±3,11	21,11±5,36
Lisansüstü ^c	17	6,8	166,88±9,97	51,06±4,38	15,82±3,28	22,71±2,31	11,18±1,98	45,00±2,62	21,12±5,34
Test anlamlılık			F=1,181 p=0,309	F=0,202 p=0,817	F=1,496 p=0,226	F=12,308 p=0,000 a<b, c	F=0,627 p=0,535	F=0,038 p=0,963	F=0,025 p=0,975
Mesleki deneyim									
≤5	153	61,2	165,27±12,44	51,97±4,66	13,33±5,04	22,44±2,69	11,99±2,60	44,71±3,15	20,82±5,58
≥6	97	38,8	165,85±11,79	50,47±4,65	15,09±4,32	21,71±2,80	11,58±2,72	45,35±2,78	21,64±4,60
Test anlamlılık			t=-0,361 p=0,719	t=2,469 p=0,014	t=-2,838 p=0,005	t=2,066 p=0,040	t=1,212 p=0,227	t=-1,633 p=0,104	t=-1,255 p=0,211
Çalışılan birim									
Yataklı servis ^a	81	32,4	166,94±11,75	51,88±4,79	13,99±4,76	22,37±2,75	12,12±2,26	45,14±3,05	21,44±5,40
Özellikli birim ^b	130	52,0	164,22±12,63	51,27±4,74	13,25±4,80	22,33±2,68	11,67±2,92	44,72±3,14	20,98±5,65
Poliklinik ^c	39	15,6	166,77±11,27	50,77±4,41	16,64±4,32	21,15±2,84	11,78±2,44	45,38±2,48	21,05±3,06
Test anlamlılık			F=1,508 p=0,223	F=0,814 p=0,444	F=7,771 p=0,001 c>a, b	F=3,147 p=0,045 b>c	F=0,746 p=0,475	F=0,922 p=0,399	F=0,205 p=0,815

F : One-way Anova testi; t: independent-samples t test. HMIÖ: Hemşirelerin mesleki imaj ölçeği; MY: Mesleki yeterlilik; MS: Mesleki statü; E: Eğitim; DG: Dış görünüm; ÇK: Çalışma koşulları; C: Cinsiyet; SML: Sağlık meslek lisesi

görünüş ve eğitim skoru üzerinde; mesleki deneyimi mesleki yeterlilik, mesleki statü ve eğitim üzerinde; çalıştıkları birim ise mesleki statü ve eğitim üzerinde anlamlı fark oluşturmaktaydı ($p<0,05$; $p<0,01$, $p<0,001$; Tablo 3).

TARTIŞMA

COVID-19 pandemisi döneminde bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin mesleki imaj algısının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda, hemşirelerin mesleki

imaj algısının iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Pandemi döneminde yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ve genellikle öğrenci hemşireler ile yapıldığı görülmektedir. Pandemi döneminde öğrencilerle yapılan çalışmalarda da^[21,22] mesleki imaj algısı bu çalışmanın sonucu ile benzer şekilde iyi düzeyde bulunmuştur. Çin'de pandemi döneminde öğrencilerle yapılan bir diğer çalışmada^[23] ise öğrencilerin mesleki imaj algısı orta düzeyde bulunmuş ve katılımcıların %86'sının COVID-19 pandemisinin mesleki imaj algısını olumlu etkilediğini düşündükleri bildirilmiştir.

Pandemi öncesi yapılan çalışmalar incelendiğinde; Seval ve Sönmez'in^[24] hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada da öğrencilerin mesleki imaj algısı bu çalışmanın sonucu ile benzer şekilde iyi düzeyde bulunmuştur. Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak, pandemi öncesi yapılan bazı çalışmalarda hemşirelerin^[25,26] ve öğrencilerin^[27,28] mesleki imaj algısı orta düzeyde bulunmuştur. Kartal,^[5] yönetici hemşirelerin %54'ünün hemşirelik imajının geliştirilmesi gerektiğini düşündüğünü bildirmiştir. Emeghebo,^[29] ise çalışmasında öğrencilerin olumlu hemşirelik algısına, hastanede çalışan hemşirelerin ise olumsuz hemşirelik algısına sahip olduğunu bildirmiştir. İsrail'de yapılan bir diğer çalışmada,^[30] hemşire ve öğrenci hemşirelerin hemşirelik imajı algısının oldukça yüksek olduğu bildirilmiştir. Biçer^[31] de çalışmasında, yoğun bakım hemşirelerinin olumlu hemşirelik imajına sahip olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Ürdün'de yapılan başka bir çalışmada^[32] ise hemşirelik öğrencilerinin meslek algıları genellikle pozitif olarak saptanmıştır.

Çalışmanın sonucunda hemşirelerin en düşük ortalama skora dış görünüm alt boyutunda, en yüksek ortalama skora mesleki yeterlilik alt boyutunda sahip oldukları saptanmıştır. Bu sonuç hemşirelerin kendilerini mesleki olarak yeterli algıladıklarını göstermektedir. Bu çalışmanın sonucu ile benzer şekilde, birçok çalışmanın sonucunda, katılımcıların en düşük ortalama skoru "dış görünüm", en yüksek ortalama skoru ise "mesleki nitelikler" alt boyutlarından aldıkları bildirilmiştir.^[21,22,27,28] Aşçı'nın çalışmasında^[25] ise en düşük skora dış görünüm, en yüksek skora ise cinsiyet alt boyutunun sahip olduğu saptanmıştır. Bir diğer çalışmada^[24] ise en yüksek skora "çalışma koşulları" en düşük skora "cinsiyet" alt boyutunun sahip olduğu bulunmuştur.

Çalışma sonucunda hemşireler tarafından ikinci en yüksek skorlanan alt boyutun "mesleki statü" olduğu tespit edilmiştir. Yılmaz ve ark.^[11] tarafından hekim, hemşire ve hastaların hemşirelik mesleğinin toplumsal imajına ilişkin görüşlerini belirlemek için yapılan çalışmada, her grubun hemşireliğin sosyal statüsünü orta düzeyde değerlendirdiği bulunmuştur.

İran'da yapılan başka bir çalışmada,^[33] erkek hemşirelerin toplumun hemşireliği kadın mesleği ve doktorun astı olarak algıladığı bildirilmiştir. İnce ve Khorshid'in çalışmasında^[34] ise hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin neredeyse tamamının hemşireliğin toplumun gözünde saygın bir meslek olmadığını düşündükleri belirlenmiştir. Bu çalışma sonuçları hemşireliğin mesleki statüsü ve cinsiyet algısı ile ilgili olumsuz yargıların olduğunu göstermekte ve bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir.

Çalışmanın sonucunda hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerine göre yapılan karşılaştırmalarda mesleki imaj algısı ölçek toplam skorunun istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonucu ile benzer olarak Sezer, Esenay ve Korkmaz'ın çalışmalarında^[26] da çocuk hemşirelerinin yaş, cinsiyet, çalışma yılı, eğitim durumu ve çalıştıkları kurumlara göre mesleki imaj algısı puanları arasında ilişki saptanmamıştır.

Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak Karaman, Çakmak ve Yerebakan'ın çalışmalarında^[27] kadın öğrencilerin puan ortalamasının erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yoğun bakım hemşireleri ile yapılan başka bir çalışmada^[31] ise yoğun bakım hemşirelerinin cinsiyet, çalışma yılı, mesleği isteyerek seçme durumu ve bakım verilen hasta sayısına göre hemşirelik imajı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark saptanmış ve kadın, 0-1 yıldır çalışan, mesleğini isteyerek seçen ve 5-8 hasta ya bakım veren hemşirelerin daha yüksek düzeyde olumlu hemşirelik imajına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer çalışmada,^[25] erkek hemşirelerin, evli ve çocuğu olanların puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu, hemşirelerin meslekte çalışma yılı ve kurumda çalışma yılı ile mesleki imaj algısı puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bildirilmiştir. Çakıcı'nın çalışmasında^[35] da kız öğrencilerin erkek öğrencilere, bekar öğrencilerin evli öğrencilere göre hemşirelik imajı ölçeğinden aldıkları puan ortalamasının daha yüksek ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Sağlık meslek lisesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada^[36] ise öğrencilerin cinsiyetlerinin hemşirelik imajı üzerinde etkili olmadığı, meslekten memnuniyet ile hemşirelik imajı arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Çalışmanın alt boyut karşılaştırmalarında, hemşirelerin yaş, mesleki statü ve eğitim skoru üzerinde; cinsiyeti cinsiyet skoru üzerinde; eğitimi dış görünüş ve eğitim skoru üzerinde; mesleki deneyimi mesleki yeterlilik, mesleki statü ve eğitim üzerinde; çalıştıkları birim ise mesleki statü ve eğitim üzerinde anlamlı fark oluşturduğu saptanmıştır.

Korkmaz ve Görgülü'nün çalışmalarında^[37] hemşirelerin tamamına yakını hemşirelik eğitiminin lisans düzeyinde verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir.

Kızılık Özkan ve ark.^[26] çalışmasında ise öğrencilerin yakınları arasında hemşire olarak çalışan birey bulunanların bulunmayanlara göre mesleki nitelik, statü ve dış görünüm ölçek alt boyutlarında puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Başka bir çalışmada^[24] öğrencilerin okudukları sınıf ile çalışma koşulları, eğitim, cinsiyet, mesleki nitelikler arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Ebe ve hemşireler üzerinde yapılan bir diğer çalışmada,^[38] evli, eğitim seviyesi yüksek, çocuk sahibi, çalışma şekli servis, 15 yıl ve daha fazla süre sağlık sektöründe ve gündüz çalışanlar ile gelir düzeyi yüksek olanların mesleklerini seçerek gerçekleştirdiği saptanmıştır. Gul'un çalışmasında^[39] ise mesleki deneyim süresi beş yıla kadar olan hemşirelerin puanı, 30 yıldan fazla olan hemşirelere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Avustralya'da hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrenciler ile yapılan bir nitel çalışmada,^[40] öğrencilerin %80'i kadın hemşire çizmeyi tercih ederken, hemşirelerin yerine getirdiğini düşündükleri roller arasında "bakım verici rol" belirgin bir şekilde ortaya çıkmış, takım çalışmasını veya takım oyuncusu olmayı hemşire için önemli olarak tanımlamışlardır. Ayrıca katılımcılar hemşirelik mesleğini yapabilmek için öz bakım ile saygılı, hoşgörülü ve empatik olmanın önemini belirtmişlerdir. Tüm bu çalışmalar hemşirelik imajının eğitim, mesleki nitelik, mesleki statü, dış görünüm ve cinsiyet boyutlarına yönelik aldıkları puan ortalamalarının, hemşirelerin çalışma yılı, eğitim düzeyi, ailesinde hemşire bulunma durumu, gelir düzeyi gibi demografik özelliklerinden etkilendiğini göstermektedir. Bu çalışmaların bazıları, araştırma sonucunu desteklemektedir. Araştırma verilerinin İstanbul'daki tek bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerden elde edilmesi araştırmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca çalışmada hemşirelerin mesleki imaj algıları ile ilgili elde edilen sonuçlar kişilerin bildirimleri ile sınırlıdır.

SONUÇ

COVID-19 pandemisi döneminde bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin mesleki imaj algısının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda, hemşirelerin mesleki imaj algısının iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin en düşük ortalama skora dış görünüm alt boyutunda, en yüksek ortalama skora ise mesleki yeterlilik alt boyutunda

sahip oldukları belirlenmiştir. Hemşirelerin kişisel ve mesleki özelliklerinin mesleki imaj algısı ölçek toplam skorunu etkilemediği ancak alt boyut karşılaştırmalarında, hemşirelerin yaşı mesleki statü ve eğitim skoru üzerinde; cinsiyeti cinsiyet skoru üzerinde; eğitimi dış görünüş ve eğitim skoru üzerinde; mesleki deneyimi mesleki yeterlilik, mesleki statü ve eğitim üzerinde; çalıştıkları birimin ise mesleki statü ve eğitim üzerinde anlamlı fark oluşturduğu saptanmıştır.

Disclosures

Ethics Committee Approval: The study was approved by the University of Health Sciences Kanuni Sultan Süleyman Training and Research Hospital Clinical Research Ethics Committee (No: 98, Date: 24/06/2020).

Participant Consent: Written informed consent was obtained from all participants.

Peer-review: Externally peer reviewed.

Authorship Contributions: Concept: D.Y., S.D., H.A.; Design: D.Y., S.D., H.A.; Supervision: D.Y., S.D., H.A.; Funding: D.Y., S.D., H.A.; Materials: None; Data Collection or Processing: D.Y., S.D., H.A.; Analysis or Interpretation: D.Y., S.D., H.A.; Literature Search: D.Y., S.D., H.A.; Writing: D.Y., S.D., H.A.; Critical review: D.Y., S.D., H.A.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure: The authors declared that this study received no financial support.

Etik Kurul Onayı: Çalışma Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylandı (Numara: 98, Tarih: 24/06/2020).

Katılımcı Onayı: Tüm katılımcılar çalışmaya katılmadan önce bilgilendirildiler ve yazılı onamları alındı.

Hakem Değerlendirmesi: Editörler kurulu dışında olan kişiler tarafından değerlendirilmiştir.

Yazarlık Katkıları: Konsept: D.Y., S.D., H.A.; Dizayn: D.Y., S.D., H.A.; Denetmeler: D.Y., S.D., H.A.; Kaynaklar: D.Y., S.D., H.A.; Malzemeler: Yok; Veri Toplama veya İşleme: D.Y., S.D., H.A.; Analiz veya Yorumlama: D.Y., S.D., H.A.; Literatür Arama: D.Y., S.D., H.A.; Yazan: D.Y., S.D., H.A.; Eleştirel İnceleme: D.Y., S.D., H.A.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Varaei S, Vaismoradi M, Jasper M, Faghizadeh S. Iranian nurses self-perception -- factors influencing nursing image. *J Nurs Manag* 2012;20:551-60. [CrossRef]
2. TDK. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Available at: <https://sozluk.gov.tr/>. Accessed Mar 21, 2022.
3. Sönmez E, Cemaloğlu N. The relationship between primary school teachers' occupational image perception and their organizational citizenship behaviors. *Bolu Abant İzzet Baysal Univ J Fac Educ* 2017;17:2117-41.
4. Black B. The image of nursing: What it is and how it needs to change. In: *Professional Nursing E-Book*. Available at: http://samples.jbpub.com/9781449649029/46066_ch03_6031.pdf. Accessed Aug 2, 2022.
5. Kartal H. Yönetici hemşirelerde "Hemşirelik İmajı" ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2016.
6. Altuğ Özsoy S. Determine the nursing image in community. *J Ege Univ Fac Nurs* 2000;16:1-19.
7. Weaver R, Salamonson Y, Koch J, Jackson D. Nursing on television: Student perceptions of television's role in public image, recruitment and education. *J Adv Nurs* 2013;69:2635-43. [CrossRef]
8. Fletcher K. Image: Changing how women nurses think about themselves. Literature review. *J Adv Nurs* 2007;58:207-15. [CrossRef]
9. Kocabaş D, Erdem R. A review on nursing profession stereotypes. Süleyman Demirel Univ Vision J 2019;10:650-7. [CrossRef]
10. Eşer İ, Orkun N, Çetin P. The image of nursing and a series of advertisements published in the 1950s. *J Dokuz Eylül Univ Nurs Fac* 2017;10:275-8.
11. Yılmaz M, Gölbaşı Z, Erturhan Türk Z, Topal Hançer A. Nurses, physicians and patients' views on the image of nursing. *J Cumhuriyet Univ Health Sci Ins* 2019;2:38-44.
12. Özmen D, Çetinkaya A. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesteki algılarına yönelik nitel bir çalışma. *J Res Dev Nurs* 2016;18:40-52.
13. Bennett CL, James AH, Kelly D. Beyond tropes: Towards a new image of nursing in the wake of COVID-19. *J Clin Nurs* 2020;29:2753-55. [CrossRef]
14. Sağlık Bakanlığı. Covid-19 Sözlüğü 2020. TC Sağlık Bakanlığı. Available at: [https://covid19.saglik.gov.tr/TR66494/pandemi.html#:~:text=Bir%20hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%20veya%20enfeksiyon%20etkeninin,DS%C3%96\)%%20taraf%C4%B1ndan%20pandemi%20ilan%20edilmi%C5%9Ftir](https://covid19.saglik.gov.tr/TR66494/pandemi.html#:~:text=Bir%20hastal%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%20veya%20enfeksiyon%20etkeninin,DS%C3%96)%%20taraf%C4%B1ndan%20pandemi%20ilan%20edilmi%C5%9Ftir). Accessed Mar 21, 2022.
15. El-Masri MM, Roux G. Can COVID-19 mark the rediscovery of nursing? *Can J Nurs Res* 2020;52:174-5. [CrossRef]
16. Buheji M, Buhaid N. Nursing human factor during COVID-19 pandemic. *Int J Nurs Sci* 2020;10:12-24. [CrossRef]
17. Kiyat İ, Karaman S, Işcan Ataşen G, Elkan Kiyat Z. Nurses in the fight against the novel coronavirus (COVID-19). *J Turk Nurs Assoc* 2020;1:81-90.
18. Daly J, Jackson D, Anders R, Davidson PM. Who speaks for nursing? COVID-19 highlighting gaps in leadership. *J Clin Nurs* 2020;29:2751-2.
19. Ateş T, Önal B, Çolak Z, Öztürk H. The examination of newspaper news on health workers in the context of COVID-19. *Univ Health Sci J Nurs* 2021;3:67-76.
20. Dost A, Bahçecik AN. Developing a scale for the image of nursing profession. *J Acad Res Nurs* 2015;1:51-9. [CrossRef]
21. Dost A, Aslan Huyar D, Tunçay HB. Examination of intern nurses' perceptions of professional image during the COVID-19 pandemic period. *İstanbul Gelisim Univ J Health Sci* 2021;14:270-84. [CrossRef]
22. Tunç D, Ergin E, Çınar Yücel S. Nursing students' professional image perceptions during the covid-19 pandemic. *Int J Caring Sci* 2021;14:1677-85.
23. Zhang Z, Fu W, Tian C, Zhang F, Zhao B, Mao J, et al. Professional identity of Chinese nursing students during the COVID-19 pandemic outbreak: A nation-wide cross-sectional study. *Nurse Educ Pract* 2021;52:103040.
24. Seval M, Sönmez M. Relationship between the attitudes and image perceptions of nursing students' profession. *Health Acad Kastamonu* 2020;5:19-35.
25. Aşçı B. Cerrahi servislerinde çalışan hemşirelerin hemşirelik imajı ve etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2017.
26. Sezer TA, Esenay FI, Korkmaz G. Occupational image of pediatric nurses: Professional or traditional? *J Res Dev Nurs* 2017;19:45-54.
27. Karaman F, Çakmak S, Yerebakan AN. Professional image perceptions of nursing students and determining affecting factors. *İstanbul Gelisim Univ J Health Sci* 2020;11:217-29.
28. Kızılılık-Özkan Z, Ünver S, Avcıbaşı İM, Semerci R, Yıldız-Fındık Ü. Professional image perception of a group of nursing students. *J Res Dev Nurs* 2017;19:38-47.
29. Emeghebo L. The image of nursing as perceived by nurses. *Nurse Educ Today* 2012;32:e49-53. [CrossRef]
30. Hendel T, Kagan I. Professional image and intention to emigrate among Israeli nurses and nursing students. *Nurse Educ Today* 2011;31:259-62.
31. Biçer C. Yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin sahip olduğu hemşirelik imajının ahlaki sıkıntı düzeylerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2020.
32. Al Jarrah IAT. Associate nursing students' perceptions toward nursing profession in Jordan. *Eur Sci J* 2013;9:147-66.
33. Valizadeh L, Zamanzadeh V, Fooladi MM, Azadi A, Negarandeh R, Monadi M. The image of nursing, as perceived by Iranian male nurses. *Nurs Health Sci* 2014;16:307-13. [CrossRef]
34. İnce S, Khorshid L. Determination of factors affecting career choices of nursing students. *J Anatol Nurs Health Sci* 2015;18:163-71.
35. Çakıcı N. Nursing image according to first and fourth year nursing students. *Health Soci* 2021;31:125-30.
36. Elibol E. Anadolu sağlık meslek lisesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelme, mesleki imaj ve beklenti ile gelecek planlarına ilişkin görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2014.
37. Korkmaz F, Görgülü S. Viewpoint of nurses on nursing in respect to professionalism criteria. *Hacettepe Univ Fac Health Sci Nurs J* 2010;17:1-17.
38. Doğanlı B, Demirci Ç. A research on determinant factors of motivation among health institutions' staff (Nurses). *J Manag Econom* 2014;21:47-60.
39. Gul RB. The image of nursing from nurses' and non-nurses' perspective in Pakistan. *First Independent Nurs J Pakistan* 2008;1:4-17.
40. Browne C, Wall P, Batt S, Bennett R. Understanding perceptions of nursing professional identity in students entering an Australian undergraduate nursing degree. *Nurse Educ Pract* 2018;32:90-6. [CrossRef]